

В^{Юрій}ІІІНІЧУК

АПТЕКАР

Роман

Харків
«Фоліо»
2015

«У цьому місті, як і у Венеції, стало звичним зустрічати на ринку людей з усіх країн світу у власному вбранні... Місто віддалене від моря на понад сто миль. Але коли побачиш, як на Ринку при бочках мальвазії¹ вирує натовп критян, турків, греків, італійців, зодягнених так, мовби щойно зійшли з корабля, то здається, що тут порт відразу за брамою міста».

Мартин Ґруневел (1562 — після 1606), німецький купець і мандрівник.

ВСТУП

Вона біжить лісом, чорним і непривітним, ковзаючи у своїх легеньких чобітках та зашпортовуючись за хмиз і коріння, ожина шарпає стегна, гілки висмикують волосся, а вона біжить і дослухається до переслідувачів. Темні розчухрані ялиці тягнуть до неї своє галуззя, дорогу перепинає каміння, заросле слизьким мохом, а то й цілі скелі, з яких вистромлюються чорні руки і хапають її за плечі, зловісний шепіт обволікує з усіх боків. Здається, усе для неї в цьому лісі вороже, нема жодної можливості сховатися — бодай якоїсь нори чи печери, де можна зачaitися, і щоб ніхто, окрім неї, не міг туди проникнути. Хочеться пере-

творюється на вивірку. Страх б'ється в її грудях, сльози заливають очі, вона відчуває, що задихається.

— Не хочу, не хочу, — шепоче вона і біжить, а над головою зриваються розлючені птахи і крають повітря крильми. Вона розуміє, що це кінець, їй не вдасться врятуватися, але надія ще жевріє. Голоси переслідувачів зливаються з шумом дерев, тріскотом гілок, голосним тупотом і брязкотом зброї. Вона біжить у них на очах і чує їхній регіт. Для них це звичайне полювання. Вони її не помилують за те, що вчинила. За таке не милують. За таке убивають. Бо вона ніхто. Вона має не більше прав на життя, ніж яка-небудь комашка.

Ноги і руки печуть від безлічі подряпин, але все це ще можна стерпіти й пережити, головне — врятуватися, вирватися з лісу, адже він не безмежний. Вона впевнена, що біжить у правильному напрямку — туди, звідки її привезли. Ось-ось має вигулькнути прогалина, а там і луг, а на лузі пасовисько і люди. І їй уже здається, що бачить про-світи між деревами, бачить цілі снопи сонячного проміння. Вона біжить з усіх сил, відчуваючи, як повітря розриває їй груди. Повітря стає пекучим і болючим, вона вже дихає суцільними зойками і схлипами, але попереду манить до себе світло, яке вселяє надію, та не просто світло, а великий ясний простір, який вона зараз розпанахає своїм розпачливим криком, неймовірно голосним, таким, що докотиться до мурів міста.

Ліс розступається, вона вибігає на зруб, минаючи пеньки й зрізані стовбури, і тепер уже вірить, що врятується. Вона жодного разу не озирається, але чує їх, тих мисливців, які йдуть за нею. О, ні — не йдуть, вони їдуть на конях! І тут її пронизує страшний і безпросвітний здогад: вони з нею лише бавляться, розтягують утіху, і, якби хотіли, то давно б уже наздогнали і затоптали копитами. Уся її втеча — тільки забава, розвага й не більше. Їй не вдасться вирватися за межі лісу. І тоді сили її покидають.

Розділ 1. ЧОРНА ОПАСКА

Із записок Лукаша Гулевича,
доктора медицини у місті Львові,
писаних 23 березня року Божого
1648-го.

«Во ім'я Господа нашого, Ісуса Христа, і Пресвятої Богородиці хочу я, Лукаш Гулевич, будучи при пам'яті і в цілім розумі моїм, скласти отсе признання перед лицем смерті та на випадок, якби Бог милосердний душу мою з грішним тілом розлучив, тую в руки Владиці, Богу Отцю Вседержителю поручаю, уповаючи на милість Його. А тіло мое грішне, хто б у землю не поховав, за те йому, маю надію в ласці Божій, іж Бог милосердний заплатить.

Народився я у Страдчі під Яневом у родині місцевого пароха, де провів найкращі роки мого життя, сповнені безтурботності і тихого дитячого щастя, яке час від часу все ж було замрячене смертями і втратами. Родина моя була не надто заможною, але господарною, батько умів не тільки правити службу Божу, але й торгувати худобою, переганяючи у Мадярищину корів, а назад женучи коней, а при цьому не раз йому ще й доводилося давати відсіч розбишакам. Та з віком врешті покинув цю вигідну справу і завів пасіку. Отож він будь-якою ціною хотів,

щоб я вивчився на когось путнього, бачачи, що з мене ані парох, ані гendляр не вийде, і збирав шеляг до шеляга, відмовляючи собі в найнеобхіднішому та вдягаючись у ту саму стару вицвілу реверенду, в якій заступив уперше на службу. Наколи я підріс і настала пора мене виряджати у світи, у батьків не зосталося окрім мене нікого з дітей. Старший мій брат, як то було поширено серед галичан, пішов на службу до королівських драгунів та загинув у бою з козаками Тараса Трясила. Дві менші сестри померли ще малими.

І коли настав той день, що тато вивів зі стайні коня, на якого хухав і дмухав, не даючи його до жодного запрягу, а волюючи всюди трюхикати на своїй старій шкапині, а мама з мокрим від сліз обличчям обцілувала мене, я з жахом усвідомив, що можу більше їх уже не побачити, адже я був доволі пізньою дитиною. Мені підкотився клубок до горла, і я ледве стримав себе, аби не просльозитися, відчуваючи, що це тільки ще більше засмутить моїх батьків. Той світ, який чекав на мене, манив мене і розкривав свої обійми, либонь, випустить мене не так скоро, і не знати, чи вдасться мені пристосовуватися до його примх і звичаїв. Я почувався, як пташина, що раптом вивалилася з гнізда. Попереду стелилася далека дорога без повернення, така подорож сильно відрізнялася від будь-якої іншої, яка б у кінцевому результаті вела до рідної брами. Моя дорога вела в незнане і не була обмежена в часі, вона могла тривати невідь-скільки, виплітаючи переді мною павутину стежок,

лабіринти незвіданих путівців з тривожними знаками на перехрестях. Звичайно ж, я тоді ще не думав про те, що тільки така подорож, подорож без наміру на повернення, відкриває нам нові обрії і нові вікна.

Тато вручив мені невеличкого гаманця на дорогу і пояснив, що задля безпеки всі кошти на моє навчання передав Мордехаю Шіферу з Рави, від якого маю листа до його брата у Венеції, котрий поклав таку саму суму, яку отримав Мордехай, до «Banca della Piazza de Rialto». У Мойшеля, брата Мордехая, є невеликий заїзний двір, і він радо прийме мене. Мама мене перехрестила, і я побачив на її обличчі лише смуток і розпач. Вона вже знала наперед, що ми більше ніколи не побачимося, і прагнула відбити мій образ не тільки розпачливим поглядом у своїй пам'яті, але й доторком, узявши моє обличчя в долоні і провівши по ньому пальцями. Я притулив до вуст її руки, вони пахли коноплями, які мама щойно тіпала, і запах цей зостався мені у пам'яті на все життя.

Мандрівка моя до Венеції тривала два і пів тижня і не запам'яталася нічим особливим, хіба що в Клагенфурті у мене поцупили коня, заки я обідав у шинку. На щастя, торба моя була при мені. Отже, далі я добирався коли пішки, а коли возами, намагаючись не залишатися в дорозі наодинці, бо всюди підстерігали розбійники та різні волоцюги і пройдисвіти, які тільки й чекали на такого, як я, мандрівця. Заїзний двір «Під Срібною Черепахою», що містився у кварталі Ріальто, відповідав своїй назві лише